

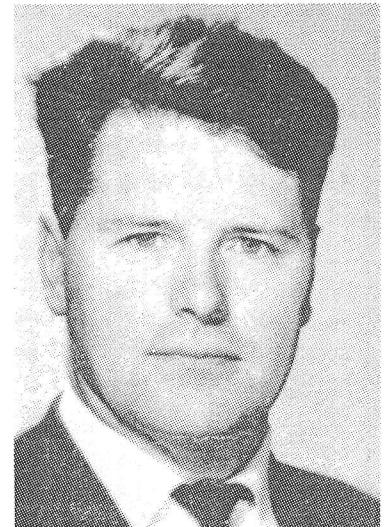
minningum“ í 18. hefti Strandapóstsins. Skal hér einni sögu bætt við þær frásagnir:

Í fersku minni er mér að einhvern tíman var gestur kominn heim, ég má segja það var Baldvin á Borgum, og mamma setti fyrir hann kaffi og með því. Auðvitað stillti ég mér upp við bordið líka. Allt í einu þóttist ég hafa gert merkilega uppgötvun og galaði upp: „Mamma, hann lét sex mola út í bollann“. Hvorki mamma eða gesturinn létu sem þau heyrðu þessa athugasemd, en eftir á bentí mamma mér á, að svona lagað væri megnasta ókurteisi, og ég skammaðist míin svo innilega, að ég hef ekki gleymt þessu atviki síðan.

Ég var strax sem krakki ákaflega lítið fyrir skepnur. Að því leyti, og raunar flestu öðru leyti líka, var ég fjarska lélegt búmannsefni. Ég var glámskyggn á allan búpeming, þekkti skepnur því aðeins í sundur að þær væru áberandi frábrugðnar að lit, og fjármörk hef ég aldrei þekkt að neinu gagni. Samt þótti mér gaman að þykjustubúskap sem við krakkarnir stunduðum mikil, og höfðum horn og skeljar fyrir búpeming. Ég get enn þá, eftir meira en 60 ár, staðsett nokkuð nákvæmlega í huganum tóftarbrotin í Kolbeinsártúninu, þar sem við höfðum búin okkar. Ljúfstu minningarnar frá bernskuárunum eru þó held ég tengdar ferðunum í æðarvarpið og að ganga á rekann. Mér eru í barnsmanni dýrðlegir vor- og snemmssumarsdagar, þegar við þraeddum strandlengjuna kringum allt Kolbeinsárnesið og gátum átt von á að finna gersemrar reknar á land í hverri vík og hverjum vogi. Eða þá að koma niður í Búðarvoginn og fara þaðan út í eyjar og hólma, þar sem var æðarvarp, og setja upp svonefnar hraður. Minningarnar frá þessum vordögum bernskunnar eru einkar ljúfar. En það sló heldur betur fölva á þær þegar ég, mörgum áratugum síðar, fór eina hringferð um Kolbeinsárnesið og fann ekkert á rekanum nema óhrjálegt plastrusl.

Jóhannes Pétursson
frá Reykjavík:

Að duga eða drepast

Á fyrri tíð var það allttítt að menn væru einir á ferð oft um langan veg og torsóttan, fjarri mannabyggðum í misjöfnum veðrum. Gat þá brugðið til beggja vona um ferðalok. Engin var þá tæknin til að gera viðvart ef eitthvað fór úrskeiðis eða ferð tafóist.

Leið þá oft langur tími þar til fréttist um erfiðleika eða hörmuleg afdrif ferðamannsins. Þá var alltof seint að koma til hjálpar. Parf ekki um það að fjölyrða.

En ekki þurfti ævinlega langt að fara til að óvist væri um afturkomu.

Ég ætla að greina frá einu slíku atviki, sem gerðist norður í Skjaldarvík á Ströndum fyrir um sextíu árum.

Skjaldarvík er að ýmsu leyti sauðjörð góð miðað við fyrri tíma búskaparhætti. Vetrarbeit var þar nokkur og fjörubeit veruleg. Á þeiri tíð var slíkt talið til hlunninda og sett á vetur með það í huga. Skjaldarvík er einnig all landstór jörð. Sauðfé og hestar gengu tíðum úti fram á vetur í Bjarnarfirði hinum nyrðri. Var oft kominn nokkur snjór, þegar tekið var á hús. Einkum voru það hestarnir, sem gengu í firðinum og undu sér þar vel. Í raun voru þeir lokaðir þar inni, ef svo má að orði kveða, eftir að snjó festi í

Skarðinu. Út með firðinum var ekki hestfært eins og síðar verður að vikið. Eftir að snjó dró í Skarðið fóru hestarnir ekki þar um af sjálfsdáðum. Alltaf þurfti þó að líta eftir þeim annað veifið og athuga hvort eitthvað amaði að.

Pað var í einni slíkri ferð, sem faðir minn, Pétur Friðriksson, lenti í snjóflóði inn með Bjarnarfirði, sem nú skal greina frá.

Hlíðin inn með firðinum að vestan er viðan snarbrött með skorningum og giljum. Setti þar niður fönn og stafaði af því nokkur snjóflóðahætta.

Í þetta skipti fór faðir minn Hlíðina en ekki Skarðið, sem oftast var þó farið. Væri farið um það var komið niður í fjörðinn eigi allfjarri fjarðarbotni. Var sú leið alveg hættulaus, auk þess að vera tölувert styttri. Ekki veit ég hvers vegna faðir minn kaus að fara frekar Hlíðina í þetta sinn.

Segir ekki af ferðum hans fyrr en hann er kominn inn undir Kleifar, sem svo eru kallaðar. En það er klettabelti nær óslitið frá fjallsbrún í sjó fram. Þar er varla fært um nema gangandi mönum, þótt stöku sinnum væri farið með lipra hesta um klettabrék í bergeninu væru þeir teymdir.

Inn að Kleifunum er bakki, sem dregst upp frá Selinu (Skaufasel) og mjókkar eftir því, sem nær dregur Kleifunum. Um bakkann var farið inn í fjörðinn. Framan við bakkann er bratt í sjó fram viðast. Á einum stað skerst djúpur bás inn í landið. Hann dregur nafn sitt af lögum sinni og er kallaður Djúpibás.

Faðir minn var einmitt staddur á bakkanum ofan við básinn, þegar snjóflóði hljóp úr fjallinu, líklega úr fjallsbrúninni. Snjór var yfir öllu og fennit hafði dagana áður. Prátt fyrir það mun faðir minn ekki hafa talið verulega hættu á snjóskriðum.

Hann verður var við, hvað er að gerast í hlíðinni fyrir ofan hann. Sér hvað verða vill. Pað tók aðeins örskots stund uns snjóbylgjan náði honum. Engin leið var undankomu. Verður það hans fangaráð um leið og flóðið þrefi hann að henda sér flötum ofan á snjóskriðuna undan hallanum. Taldi hann að með því móti hefði hann ekki grafist eins djúpt og ella.

Holskefla flóðsins geystist fram af bakkanum og hefur eflaust aukið drjúgum ferðina við að fara niður í básinn og stöðvaðist ekki

Vissi faðir minn lítið af sér meðan á þessari ferð stóð. Eflaust hefur hann þó brotist um og barist við að halda sér á floti.

Að loknu þessu háskalega ferðalagi var hann klemmdur eins og honum hefði verið rennt í þetta kalda móti. Mátti hann sig hvergi hræra, enda hafði hann borist á kaf í snjóflóðið. Lá honum við köfnunum. Fannst honum sérstaklega sem farg lægi á brjóst sér. Hann yrði að léttu því af með einhverju móti. Gæti hann það ekki myndi fljótt af honum draga. Reyndi hann nú eftir ítrasta megni að losa um sig. Tókst honum að rýmka dálitið um aðra höndina. Gat hann losað svo frá brjóstini að léttara varð um andadráttin.

Hugsaði hann nú ráð sitt. Póttist hann vita að flóðið hefði hlaupið í sjó fram, enda enginn fyrirstaða í básnum og frekar var aðdjúpt þar. Taldi hann þess skammt að bíða að snjóskriðan greiddist sundur og flyti um viðan sjó. Þyrfti þá ekki að spyrja að leikslokum. Engin von var um að hjálp bærist í tæka tið. Heima var konan með ung börn. Ekki myndi hún heldur undrast um hann fyrr en að mörgum klukkustundum liðnum. Pá var heldur enginn til leitar. Raunar var óvist hvort væru að sækja hjálp á næsta bæ. Var hvort tveggja, að þangað var löng leið og yfir torfæru að fara. Ef nokkur von væri um björgun, varð hann að komast af sjálfsdáðum úr skaflinum og það fljótt.

Gerði hann nú bæn sína. Bað um styrk til að standast þessa raun, hver sem endalokin yrðu og gera allt sem hann megnaði til að bjargast úr þessari hættu.

Tók hann nú að reyna að losa sig úr þessum heljargreipum. Í fyrstu virtist harla lítið miða. Leitaði hann fyrir sér þar sem snjóinn var lausastur. Þar kom að hann gat rekið höndina upp úr snjónum. Pótti honum þá vænkast ráð sitt. Taldi góða von um að honum tækist að grafa sig úr fönninni. Hins vegar var vafasamt hvort honum entist tími til þess áður en snjódyngjan flyti frá landi. Óra tíma fannst honum það taka að ryðja svo frá sér að hin höndin losnaði. Eftir það gekk greiðar að koma burt greftrinum uns hann stóð á holubarminum og klöngraðist í land. Sneri hann þegar

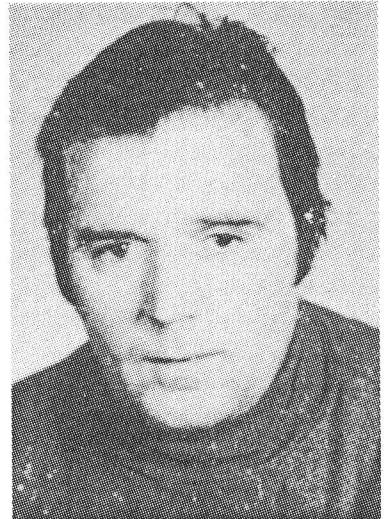
heim á leið út með Hlífinni. Nokkuð var hann þrekaður eftir veru sína í skaflinum og átökin við að grafa sig úr hlaupinu. Greiðlega gekk heimförin. Eflaust má segja að hugurinn hafi borið hann hálfu leið heim til konu og barna eftir giftusamlega björgun á hættustund.

Faðir minn minntist nokkrum sinnum á þennan atburð, þegar hann rifjaði upp það sem honum var sérlega minnisstætt frá búskaparárum sínum í Hraundal og Skjaldarvík.

Frásögnin hér að ofan er rituð eftir minnispunktum sem ég skrifaði eftir fyrirsögn hans.

*Guðmundur G. Jónsson
Munaðarnesi*

Málaferli út af feitmeti

Drangaskörð á Ströndum eru óvenjuleg og hrikaleg náttúru-smið sem við fátt verður jafnað.

Þau skaga í sjó fram norðanvert við Drangavík og eru landamerki Drangavíkur og Dranga. Fyrir norðan Skörðin tekur við svonefnd Drangahlíð og nær hún norður að bænum Dröngum.

Hlíð þessi er líklega 6–7 km löng og heldur torsótt yfirferðar að hluta til, einkum á vetrum. Þar skiptast á víkur, nes og vogar. Er þar aðrið brimasamt í hafátt enda gryninggar fyrir landi og nokkuð langt út frá ströndinni. Norðanvert við miðja hlíð er vík ein, sem kölluð er Strandvík. Það örnefni mun ekki vera gamalt enda tengt skipstrandi, er þar varð fyrir rúmum 120 árum. Verður reynt að rekja þá sögu hér og þó einkum eftirmál þessa skipstrands.

Sjá kort á bls. 140.

Strandið

Það mun hafa verið 17. september árið 1866 að danska kaupskipið Anna Emilie lagði upp frá Akureyri og var ferðinni heitið til Kaupmannahafnar.